

УДК 658:658.14/.17:336.131/.132

Скалюк Р. В.,

аспірант Хмельницького національного університету

КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто основні умови забезпечення ефективного управління фінансовими результатами підприємств. Запропоновано авторське визначення категорії "економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислового підприємства". Визначено основні складові та сформовано структурну модель економічного механізму управління фінансовими результатами діяльності промислових підприємств.

Ключові слова: економічний розвиток, прибутковість, головна мета, ключові завдання, структурна модель, фінансові результати, економічний механізм управління фінансовими результатами.

Рассмотрены основные условия обеспечения эффективного управления финансовыми результатами предприятий. Предложено авторское определение категории "экономический механизм управления финансовыми результатами хозяйственной деятельности промышленного предприятия". Определены основные составляющие и сформирована структурная модель экономического механизма управления финансовыми результатами деятельности промышленных предприятий.

Ключевые слова: экономическое развитие, прибыльность, главная цель, ключевые задания, структурная модель, финансовые результаты, экономический механизм управления финансовыми результатами.

The basic conditions of providing of effective managing by financial results of enterprises are considered. Author's definition of a category "the economic mechanism of management of financial results of economic activities of industrial enterprise" is offered. The basic components have been determined and the structural model of the economic mechanism of managing financial results of activity of industrial enterprises is formed.

Keywords: economic development, profitability, main objective, key tasks, structural model, financial results, the economic mechanism of management financial results.

Постановка проблеми. Забезпечення сталого економічного розвитку суб'єкта господарювання впродовж довгострокового періоду є однією з ключових цілей діяльності промислових підприємств у сучасних динаміч-

них умовах глобалізації бізнесу, зростання ризику та невизначеності, трансформаційних процесів в економіці країни тощо. Досягнення зазначеної мети є гарантом довгострокового, сталого зростання прибутковості, ринкової вартості, фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств, однак реалізація цієї обставини стає неможливою в умовах діяльності збитково працюючих підприємств. Відтак, проблема забезпечення оптимального управління фінансовими результатами діяльності промислових підприємств набуває принципово важливого та стратегічного значення в контексті успішного існування та розвитку суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем забезпечення ефективного управління прибутком підприємств займалася велика кількість відомих економістів, серед них: І. А. Бланк, О. А. Криклій, В. В. Ковалев, Є. Ю. Ткаченко. Однак, питання управління негативними фінансовими результатами (збитками) підприємств переважно нівелюються у наукових працях, тому завдання забезпечення оптимального управління фінансовими результатами як комплексною економічною категорією потребує адекватного наукового вирішення.

Мета і завдання дослідження. Метою написання статті є розробка базових положень концепції формування економічного механізму управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств. Забезпечення успішної реалізації зазначеної мети передбачає вирішення низки завдань: 1) визначення основних умов для забезпечення ефективного управління фінансовими результатами; 2) формування дефініції економічного механізму управління фінансовими результатами діяльності промислового підприємства, його головної мети та ключових завдань функціонування; 3) визначення основних елементів та розробка структурної моделі економічного механізму управління фінансовими результатами діяльності промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу. Управління фінансовими результатами є важливою складовою загальнокорпоративної системи менеджменту підприємства, оскільки її реалізація спрямована на забезпечення усіх необхідних базових передумов для сталого зростання прибутковості, ринкової вартості, фінансової стійкості та безпеки, ділової активності, оптимального економічного розвитку господарського суб'єкта впродовж довгострокової перспективи діяльності.

Управління фінансовими результатами, як важлива складова загальної системи менеджменту промислового підприємства, повинно здійснюватися управлінським персоналом з урахуванням таких організаційних вимог [1, с. 22-24; 3, с. 27-28]: 1) необхідність органічного інтегрування підсистеми управління фінансовими результатами із загальнокорпоративною системою менеджменту підприємства, що зумовлюється наявністю тісних взаємозв'язків між наслідками реалізації управлінських рішень та показниками фінансових результатів суб'єкта господарювання; 2) дотримання

системного, комплексного характеру і принципу альтернативності (багатоваріантності) у процесі прийняття та реалізації управлінських рішень; 3) наявність значного ступеня динамічності, гнучкості, адаптивності процесу управління фінансовими результатами, який забезпечує оперативне врахування та адекватне реагування підприємства на появу нових, непередбачуваних змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах його господарської діяльності; 4) орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства в процесі управління фінансовими результатами господарської діяльності.

Для того щоб забезпечити максимальну ефективність процесу управління фінансовими результатами, доцільно сформувати відповідну організаційно-управлінську структуру, яка б акумулювала, об'єднала та реалізувала набір відповідних цілей, завдань, функцій, принципів, методів, важелів, інструментів (інструментарію) та інших підсистем з метою забезпечення оптимальної ефективності її функціонування в контексті виконання головної мети її формування [2, с. 285; 4, с. 323-324]. На наш погляд, найкраще задовольнити ці вимоги можливо шляхом побудови *економічного механізму управління фінансовими результатами (ЕМУФР)* господарської діяльності промислових підприємств та гармонійним інтегруванням його в загальнокорпоративну систему менеджменту суб'єктів господарювання. Зауважимо, що вказаний механізм повинен задовольняти низку необхідних вимог: 1) відповідати цілям та завданням стратегічного розвитку суб'єкта господарювання; 2) забезпечувати реалізацію головної мети та ключових завдань управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства.

ЕМУФР необхідно розглядати як гармонійно інтегровану в загальнокорпоративну систему менеджменту динамічну, цілісну та комплексну систему управління, функціонування якої спрямоване на забезпечення сталого зростання прибутковості, ринкової вартості, оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємства протягом довгострокової перспективи його господарської діяльності. З урахуванням цієї умови, доцільно запропонувати таке авторське визначення ЕМУФР.

Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислового підприємства – це інтегрована в загальнокорпоративну систему менеджменту динамічна, цілісно-комплексна система управління, функціонування якої спрямоване на реалізацію головної мети її створення – забезпечення оптимального управління фінансовими результатами, що передбачає досягнення сталого зростання прибутковості, ринкової вартості та стійкого економічного розвитку підприємства впродовж довгострокового періоду його діяльності.

Для успішного досягнення головної мети функціонування ЕМУФР господарської діяльності промислових підприємств необхідно забезпечити вирішення таких *ключових завдань*:

1) створення сприятливих умов для оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємства в довгостроковому періоді;

2) оптимізація показників фінансових результатів, з урахуванням наявного потенціалу економічного розвитку підприємства та кон'юнктури ринку, за такими напрямками: 2.1) для прибуткових промислових підприємств – забезпечення сталого зростання прибутковості, фінансової рівноваги, ділової активності, ринкової вартості та оптимального економічного розвитку підприємства в довгостроковому періоді господарської діяльності; 2.2) для збиткових суб'єктів господарювання – зниження рівня збитковості, досягнення беззбиткового обороту з поступовим забезпеченням прибуткової господарської діяльності, створення умов для підвищення ділової активності, фінансової стійкості, оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємства;

3) забезпечення оптимального управління фінансовими результатами впродовж процесу їх кругообігу (фази формування, розподілу, використання), що орієнтоване на досягнення сталого зростання якості фінансових результатів, прибутковості, фінансової рівноваги, ринкової вартості та забезпечення довгострокового економічного розвитку підприємства;

4) забезпечення перманентного підвищення результативності господарської діяльності підприємства;

5) забезпечення сталого зростання рівня якості фінансових результатів на усіх фазах їх кругообігу, прибутковості, ділової активності, фінансової стійкості та оптимального економічного розвитку підприємства в довгостроковому періоді.

Важливим етапом формування ЕМУФР є розробка та обґрунтування основних елементів його структурної моделі, які повинні задовольняти вимогу забезпечення оптимального функціонування цього механізму в рамках загальнокорпоративної системи менеджменту промислового підприємства. На наш погляд, основними складовими структурної моделі ЕМУФР повинні бути такі елементи (табл. 1).

Таблиця 1
Основні елементи структурної моделі ЕМУФР
господарської діяльності промислових підприємств

Елементи структурної моделі ЕМУФР
1. Організаційна підсистема управління фінансовими результатами
Головна мета функціонування ЕМУФР
“Дерево цілей” функціонування ЕМУФР
Ключові завдання, реалізація яких забезпечується функціонуванням ЕМУФР
Суб'єкти управління фінансовими результатами – виконавці завдань управління фінансовими результатами

Об'єкти управління фінансовими результатами – об'єкт впливу для виконавців завдань управління фінансовими результатами
Принципи управління фінансовими результатами: – загальні та спеціальні
Функції управління фінансовими результатами: – загальні та спеціальні
Методи та важелі управління фінансовими результатами
2. Підсистема забезпечення управління фінансовими результатами
– організаційне; – інформаційне; – нормативно-правове; – науково-методичне; – програмно-технічне; – кадрове; – ресурсне
3. Підсистема процедур управління фінансовими результатами
Цільова стратегія управління фінансовими результатами господарської діяльності промислового підприємства
Інструментарій управління фінансовими результатами
4. Підсистеми моніторингу та оптимізації управління фінансовими результатами
5. Підсистема контролю управління фінансовими результатами

Джерело: побудовано автором самостійно

Для забезпечення оптимального функціонування ЕМУФР у процесі господарської діяльності промислових підприємств необхідно сформувати цілісно-комплексну структурну модель механізму, яка дозволить досягти головної мети та дієво реалізувати ключові завдання функціонування ЕМУФР суб'єктів господарювання. В основу побудови цілісно-комплексної структурної моделі ЕМУФР має бути покладено функціонально-ресурсний підхід, оскільки саме він формує раціонально закладений "фундамент" для створення та забезпечення подальшого оптимального функціонування щодо механізму в довгостроковій перспективі діяльності промислових підприємств.

Структуру ЕМУФР формують низка основних підсистем, які узгоджено взаємодіючи між собою створюють середовище функціонування такого механізму. Синергійний ефект гармонійної та ефективної взаємодії усіх підсистем механізму забезпечує формування максимально сприятливого середовища функціонування ЕМУФР для успішного досягнення головної мети та реалізації ключових завдань управління фінансовими результатами в системі загальнокорпоративного менеджменту промислових підприємств (рис. 1).

Усі структурні елементи ЕМУФР відіграють важливе значення у забезпеченні ефективного функціонування цього механізму, успішної реалізації головної мети та основних завдань його створення.

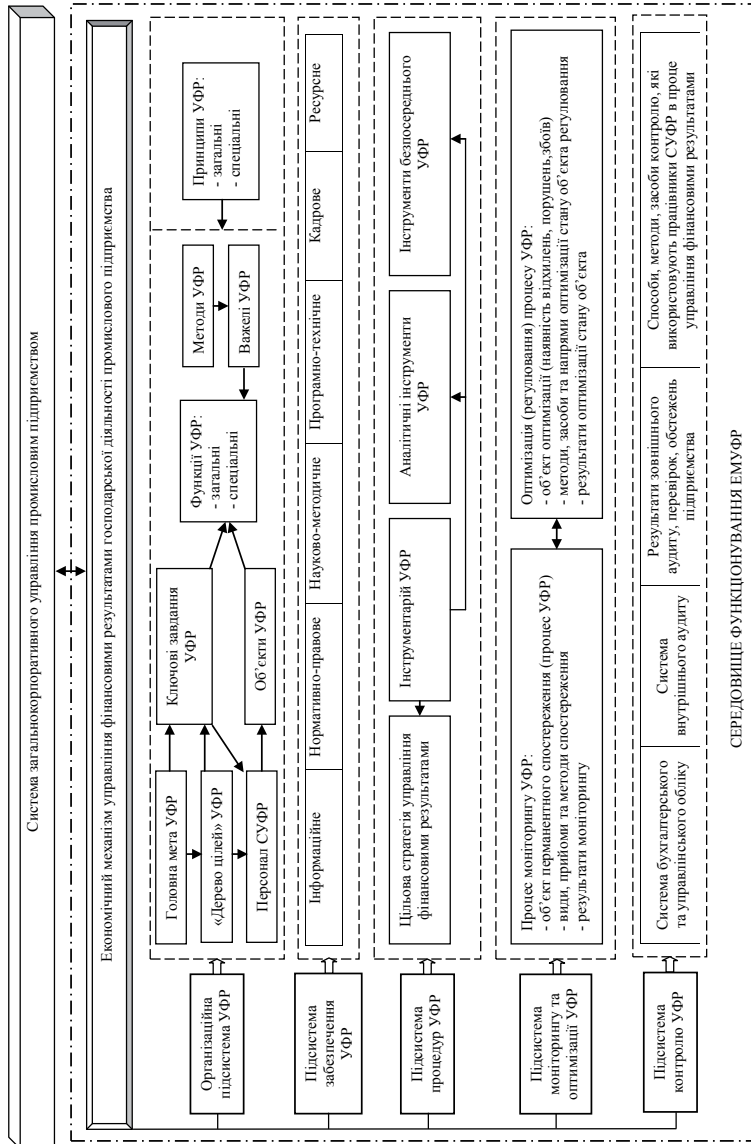

Рис. 1. Структурна модель ЕМУФР господарської діяльності промислових підприємств

Джерело: побудовано автором самостійно.

Однак домінуючу роль виконує підсистема управління фінансовими результатами, яка є базисом забезпечення оптимального функціонування ЕМУФР. Безумовно реалізація процедур управління фінансовими результатами є неможливою без наявності функціонування організаційної та підсистеми забезпечення, які гармонійно доповнюючи одна одну забезпечують ефективну реалізацію процедур управління фінансовими результатами в ЕМУФР промислових підприємств. З метою оперативного виявлення будь-яких відхилень (порушень, збоїв) процесу функціонування ЕМУФР, розробки та реалізації дієвих, адекватних управлінських рішень щодо ліквідації виявлених проблем, оптимізації стану системи, забезпечення ефективної роботи механізму в довгостроковій перспективі діяльності промислового підприємства передбачено функціонування таких підсистем: 1) моніторингу та оптимізації; 2) контролю.

Відмітимо, що впровадження ЕМУФР у практику господарської діяльності промислових підприємств сприятиме оптимальній реалізації сучасної парадигми управління економічним розвитком підприємства, яка орієнтована на забезпечення довгострокового сталого зростання економіки суб'єкта господарювання в сучасних умовах фінансової нестабільності, загострення конкурентної боротьби, невизначеності та підвищеного ризику бізнес середовища діяльності підприємств.

Висновки. ЕМУФР є невід'ємною та ключовою складовою загальнокорпоративної системи управління промислового підприємства, від ефективності реалізації якої залежить успішність досягнення стратегічних цілей економічного розвитку суб'єкта господарювання. Функціонування ЕМУФР є важливою компонентою оптимізації загальнокорпоративної системи менеджменту, пріоритетним важелем генерування і забезпечення сталого зростання прибутковості, фінансової рівноваги, ринкової вартості та стійкого економічного зростання промислових підприємств впродовж довгострокової перспективи їх господарювання. Тому дослідження особливостей функціонування ЕМУФР в господарській діяльності промислових підприємств складає наукову цінність подальшого їх вивчення.

Література:

1. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1998. – 544 с.
2. Ковалев В. В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 572 с.
3. Криклій О. А. Управління прибутком банку : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 136 с.
4. Ткаченко С. Ю. Аналіз механізму управління прибутком підприємства / С. Ю. Ткаченко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2006. – № 3. – С. 323-326.